

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY VA O'RTA MAXSUS
TA'LIM VAZIRLIGI**

GUVOHNOMA

O'QUV ADABIYOTINING NASHR RUXSATNOMASI

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus
ta'lim vazirligining 20 21 yil "01" mart dagi
" 110" -sonli buyrug'iga asosan

F.X.Xazratov, S.S.Muxlisov, I.E.Abdurasulov

(muallifning familiyasi, ismi-sharifi)

5120300 – Tarix (jahon mamlakatlari bo'yicha)

(ta'lim yo'nalishi (mutaxassisligi))

ning

talabalari (o'quvchilari) uchun tavsiya etilgan

Tarix fanida innovatsiyalar: texnologiyalar, modellar

(o'quv adabiyotining nomi va turi: darslik, o'quv qo'llanma)

va metodlar nomli o'quv qo'llanmasi

ga

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan
litsenziya berilgan nashriyotlarda nashr etishga ruxsat
berildi.

Vazir

A. Toshkulov

(imzo)

Ro'yxatga olish raqami

110-127

F.X. XAZRATOV, S.S. MUXLISOV, I.E.ABDURASULOV

TARIX FANIDA INNOVATSIYALAR: TEXNOLOGIYALAR, MODELLAR VA METODLAR

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIJ VA O'RTA MAXSUS TALIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
«AXBOROT TEXNOLOGIYALARI» KAFEDRASI**

**F.X. XAZRATOV, S.S. MUXLISOV,
I.E.ABDURASULOV**

**TARIX FANIDA INNOVATSIYALAR:
TEXNOLOGIYALAR, MODELAR VA
METODLAR**

**Oliy o'quv yurtlarining 5120300 – Tarix (jahon mamlakatlari
bo'yicha) bakalavr ta'lim yo'nalishi talabalari uchun
o'quv qo'llanma**

**“Durdona” nashriyoti
Buxoro – 2021**

YŷK 94:001.895(075.8)

63.3я7

X 16

Xazratov F.X., Muxlisov S.S.

Tarix fanida innovatsiyalar: texnologiyalar, modellar va metodlar [Matn] :

o'quv qo'llanma / F.X. Xazratov, S.S. Muxlisov. -Buxoro: OOO "Sadriddin

Salim Buxoriy" Durdona nashriyoti, 2021. -472 b.

КБК 63.3я7

Ushbu o'quv qo'llanma bakalavriat 5120300 – Tarix (Jahon mamlakatlari bo'yicha) ta'lim yo'nalishlari uchun O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi tomonidan tasdiqlangan «Tarix fanida innovatsiyalar: texnologiyalar, modellar va metodlar» namunaviy fan dasturiga muvofiq tuzilgan.

O'quv qo'llanma 2-bosqich talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib, unda «Tarix fanida innovatsiyalar: texnologiyalar, modellar va metodlar» fanidan nazariy ma'lumotlar berilgan.

Taqrizchilar:

O.I. Jalolov, Buxoro davlat universiteti fizika-matematika fakulteti

«Axborot texnologiyalari» kafedrası mudiri, f-m.f.n. dotsent.

Sh.S. Yo'ldoshev, Buxoro muhandislik texnologiyalari instituti

«Axborot kommunikatsiya texnologiyalari» kafedrası mudiri f-m.f.n. dotsent.

O'quv qo'llanma O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2021-yil 1-martdagi 110-sonli buyrug'iga asosan nashr etishga ruxsat berilgan.

Qayd qilish raqami 110-127.

ISBN 978-9943-7082-0-4

MUNDARIJA

Kirish	6
1-mavzu: Tarix fanida innovatsiyalar: texnologiyalar, modellar va metodlar fanining predmeti tadqiqot doirasi, maqsadi va vazifalari.	7
1.1-§ Tarix fanida axborot texnologiyalari fanining tarixiy tadqiqotlar tizimida tutgan o'rni. Fanning maqsadi, vazifalari. Tarix ta'limida axborot texnologiyalarining o'rni va ahamiyati. Fanning uslubiy, ilmiy-nazariy asoslari. Fanga oid tamoyil va yangicha yondashuvlar. Informatсион inqilob tushunchasi. Tadqiqot ko'lamining o'sishi, uning bosqichlari. Tarix fanida axborot texnologiyalari fanining boshqa fanlar bilan aloqadorligi.....	7
2-mavzu: Tarix fanida yondashuvlar. tadqiqot metodlari.	13
2.1-§ Tarix va yordamchi tarix fanlarida turli xil yondashuvlar. Tarixiy tadqiqot usullari. Og'zaki tarix metodi. Kontent-tahlil: asosiy tushunchalar, metodologiyasi, metodikasi va muammolari. Kontent-tahlil metodi mohiyati va uning asosiy bosqichlari.	13
3-mavzu: Tarix fanida axborot texnologiyalarining qo'llanilishi. 18	
3.1-§ Tarix fanida axborot texnologiyalari fani taraqqiyoti. Tarix va informatika.Digital History(Raqamli Tarix)tushunchasi. «Tarixiy informatika» yo'nalishi.Digital History tadqiqot doirasi. Rivojlanish tarixi.Mazkur yo'nalishda olib borilgan tadqiqotlar. Xorij tajribasi.Tarixiy tadqiqotlarda axborot texnologiyalaridan foydalanish tajribasi.Fanda axborot texnologiyalaridan foydalanishning zamonaviy bosqichi.....	18
4-mavzu: Elektron manbaalarning tarixiy tadqiqotlardagi ahamiyati.	26
4.1-§ Ma'lumot va ma'lumotlar modeli. Ma'lumot turlari. Ma'lumotlar tuzilishi. Matnli manbalar. Statistik manbalar. Kartografik manbalar. Tasviriy manbalar. Elektron hujjat tushunchasi. «Kompyuter manbashunosligi»ning vujudga kelishi. Tarixiy manbalar va zamonaviy axborot texnologiyalari.....	26
5-mavzu: Tarixiy tadqiqotlarda elektron matnning o'rni.	35
5.1-§ Elektron matn kontseptsiyasi. Elektron matn axborot manbasi sifatida. Elektron matnga bo'lgan talab. Elektron hujjat	

F.X. XAZRATOV, S.S. MUXLISOV, I.E.ABDURASULOV

**TARIX FANIDA INNOVATSIYALAR: TEKNOLOGIYALAR,
MODELLAR VA METODLAR**

Muharrir: A. Qalandarov
Texnik muharrir: G. Samiyeva
Musahihii: Sh. Qahhorov
Sahifa'lovchi: M. Ortiqova

Nashriyot litsenziyasi AI № 178. 08.12.2010. Original-makettdan bosishga ruxsat etildi: 08.04.2021. Bichimi 60x84. Kegli 16 shponli. «Times New Roman» garn. Ofset bosma usulida bosildi. Ofset bosma qog'oz. Bosma tobog'i 29,5. Adadi 100. Buyurtma №89.

“Sadriiddin Salim Buxoriy” MCHJ
“Durdona” nashriyoti: Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy.
Bahosi kelishilgan narxda.

“Sadriiddin Salim Buxoriy” MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy. Tel.: 0(365) 221-26-45

ISBN 978-9943-7082-0-4

9 789943 708204